

Polyanthea Sacra

Ex Universæ Sacræ Scripturæ Utriusque Testamenti Figuris, Symbolis, Testimoniis, Nec Non E Selectis Patrum, Aliorumque Authorum, Sententiis, eruditis Interpretationibus, Similitudinibus, rarisque Historiis collecta, Et Copiosis, Exquisitisque Materiis Moralibus De Virtutibus Et Vitiis Pro ...

Spanner, Andreas

Augustae Vindelicorum, 1702

§. 2. Providentia Dei asseritur, & probatur. Ex Veteri. Ex Patribus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79369)

TITULUS XXXV. PROVIDENTIA DEI.

§. I.

Figura, Symbola, definitio.

Vidit scalam stantem. Gen. 28. 12. Dico cum Theodoro, Pierio; scalam hanc, esse Symbolum Providentiae, & gubernationis divinae. Unde Deus illi innititur, quasi prima causa, & primum movens omnium. Angeli ascendunt, & descendunt, quasi ministri, & executores, Providentiae divinae. Haec scala à caelo in terram pertingit: quia Deus inferiora per superiora; homines per Angelos, gubernat. Duo scalae latera sunt suavitas, & fortitudo. Varii modi Providentiae sunt gradus. Sic Homerus Providentiam describit per catenam auream, à Jove de caelo demissam in terram; quâ Jupiter omnia comprehendit, constringit, & ad se trahit. Cornelius hic.

Quando splendebat lucerna ejus. Job. 29. 3. Scilicet Providentia ejus. S. Thom. Aqu. hic.

Nè projecias me à facie tua. Ps. 50. 13. Faciem hic gubernationem appellavit. B. Theodoretus hic.

Ut quid destruxisti maceriam ejus? Ps. 79. 13. Maceriam tutelam vocavit: nam quod est maceries vineae, hoc est Dei cura his, qui illà digni effecti sunt. Caterum praetergredientes viam hostes nuncupavit: quemadmodum enim vitiores vineam, quae sine sepe, & custodia est, tuto vindemiant; sic, qui divinam providentiâ privatus est, expugnabilis quibuslibet laedere volentibus sit. B. Theodoretus hic.

Introduxit me rex in cellaria sua. Cant. 1. 3. Modus contemplandi in creaturis providentiam Dei erga nos. Quid sunt maria, & flumina, piscibus referta, nisi quaedam Dei cellaria ad reficiendum? Quid aer volatilibus, aut terra animalibus, & plantis, abundans; nisi quaedam promptuaria ad tuam nutritionem? Quid mineralia, ubi aurum &c. nisi thesauri Dei ad te locupletandum. de Ponte hic. Exh. 10.

Sub umbra illius, quem desideraveram, sedi. Cant. 2. 3. Proprie, & genuine, umbra Christi est ejus providentia, cura, & protectio Ecclesiae, & animae Sanctae, velut sponsae suae; juxta illud Is. 51. 16. *sub umbra manus meae protexi te.* Ita Orig. Nissen. Cassiodor. Ambros. Thren. 4. 20. *in umbra tua vivemus in gentibus.* Ps. 56. 2. *in umbra alarum tuarum sperabo.* Cornelius hic.

Pasce populum tuum in virga tua in medio Carmeli. Mich. 7. 14. Orat Deum Mich. ut virgâ suâ pastoraliâ, id est, providentiâ suâ paternâ, pascat, regatque, Judaeos. Cornelius hic.

Circumdedit sepem. Marci 12. 1. hoc est, divinâ curâ, & providentiâ, munivit illam. Victor Antioch. hic.

Sol. Lem: *Omnibus sufficit.* Picinelli. Providentia est voluntas Dei, per quam res omnes aptè, congruenterque, gubernat. S. Joan. Damasc. 1. 2. orth. fid. c. 29.

§. II.

Providentia Dei asseritur, & probatur.

Ex Veteri.

Fac tibi arcam. Gen. 6. 14. Cur non vocatur potius navis? Respondet Paulus s. 57. tom. 6. ut securissima custodia Noe intelligeretur, non navis, sed arca vocatur. Ut intelligeret Noe, se tanquam in arca servatum inter tot aquarum imminentiâ pericula. Did. Niss. 1. 3. c. 10. Phoen. Graec.

Et ingressus est Noe -- in arcam propter aquas diluvii. Gen. 7. 7. Perditum erat genus humanum; scintilla noltri generis Noe restabat; scintilla in medio mari; nec tamen extinguebatur, neque naufragium faciebat: quippe quae gubernatorem haberet universitatis: non enim asseres illum servârunt, sed robusta Dei manus, S. Chrysost. t. 6. tr. in terra motum.

Vade, & proficiscere in Mesopotamiam Syria. &c. Gen. 28. 2. Jubetur Jacob abire peregrè; solum pro culcitra, baculum pro rheda, habens. Theodoretus q. 12. Hac de causa Jacobus aufugit, & solus peregrinatur; ut locupletissimus rediens & ipse experiretur, quanta sit Dei providentia. Eadem ratio de Abraham Gen. 12. 10. & 13. 1. *Velloso in Judith* 5. Par. 28.

In qua erat -- dipsas. Deut. 8. 15. Isidorus 1. 12. etymol. 4. dipsades, serpentes nocentissimi: morfi ab eis continuo inardescunt, & sic ardent. Quare incessanter haurientes tandem crepant, & dissiliunt. Magna ergo fuit Dei providentia erga Hebraeos, quod ipsi per quadraginta annos ab his serpentibus, qui in deserto abundant, non sint laesi. Cornelius hic.

Libri Job tota intentio in hoc versatur, ut per probabiles rationes ostendatur, res humanas divinâ providentiâ regi. S. Thom. Aqu. Prologo in Job.

Militia est vita hominis super terram &c. Job. 7. 1. & sicut dies mercenarii &c. Ex utroque exemplo datur intelligi; praesentem vitam divinae providentiae subdi; nam milites sub duce militant, & mercenarii à patris operis mercedem expectant. Id. hic Lect. 1.

A domino diriguntur gressus viri. Prov. 20. 24. fortis, & strenui, qui magna, & ardua molitur: hunc enim Hebr. *gomer* significat. Directio haec DEI multiplex, 1. dirigit actiones nostras, cum ab aeterno eas destinat, & praeparat; ut in tempore ad eas hominem excitet, 2. cum in tempore hominem ad eas excitat, & dirigit, mentem illuminando, & voluntatem ad eas impellendo, 3. cum modum,

cas

3. cum modum, eas ordinatè, & feliciter, exequendi, suggerit. 4. cum obstacula, & obstantes studiis nostris, amovet &c. Cornelius hic.

Ex Patribus.

Divinà providentiã pulchrè omnia moderante, ita universa generationum series ab Adam usque ad finem sæculi administrantur, tanquam unius hominis à pueritiã usque ad senectutem temporis sui tractum ætatis gradibus terminantis. S. August. lib. 83. quæst. 9. §. 3.

Si navigium sine gubernatore non persisteret, sed facillè submergeretur; quomodo subsisteret Mundus tantum temporis gubernante nemine? Et nè quid plus dicam: navigium Mundum esse puta; remonem, suppositam terram; velum, cælum; vectores, homines; mare, subjectam abyssum: quomodo ergo tantò naufragium tempore non esset factum? S. Chrysof. hom. 10. ad pop. Ant.

Corporum, quæ generationi, & corruptioni, obnoxia sunt; compositio, quæ semper custoditur, providentiã esse magnopere ostendit: siquidem in omni particula corporis providentiã præmeditatio opparet. S. Gregor. Niss. l. 8. de provid. c. 1.

Si perfecta omnia, si robusta, si nullius indiga, gigneret, & proferret natura; profecto aboleretur pietas, ingenium deficeret, ars periret &c. S. Chrysol. l. 132.

Sicut, si aliquis videret sagittam directè tendere ad certum signum; quamvis sagittantem non videret, cognosceret statim, quòd dirigeretur à sagittante. Itã cum videamus res naturales absque cognitione tendere ad certos fines; possumus pro certo cognoscere, quòd operantur ex voluntate alicujus dirigentis, quem dicimus Deum. S. Thom. Aqu. in ep. 1. Cor. 15. Lect. 5.

§. III.

Nihil sit casu, aut fortuitò.

Ex Veteri.

Putea, cui ego dixero. &c. Gen. 24. 14.

Hæc secum loquebatur servus; & ecce apparet virgo Rebecca. Putas, hæc casu fiebant? absit. Veniebat Rebecca ad fontem, ad servum Isaac; qualem, qui ex illa, & Isaac, nasciturus erat, venire præscriperat. Bæza t. 2. l. 6. c. 3. §. 8.

Non casu Moyfès Ex. 2. 3. 6. in viminea fiffella expositus, à filia Pharaonis inventus, & adoptatus est. Non casu fiebat, quòd maximè casu factum videbatur 4. Reg. 13. 21. ut cadaver metu latronum projiceretur in sepulchrum Elisei, cujus ossa cum attigisset, homo ille sepeliendus revixit. Nec casu rex Achab. 2. Paral. 18. 33. inter cervicem, & scapulas, læsus est: *accidit autem & unus e populo sagittam in incertum jaceret.* Certissima Dei manu ferebatur hoc telum. Non casu horundines Tobia 2. 11. domum involabant, virum optimum visu privabant: *hanc tentationem ideo permisit Dominus evenire illi, ut posteris daretur exemplum patientia.* v. 12. Drexelius Heliotr. l. 5. c. 4. §. 2.

Omnia in sapientia fecisti. Pf. 103. 24. In his, quæ à Deo proficiuntur, nihil à ratione alienum, nihil inordinatum, aut fortuitum, adinadvertitur. S. Gregor. Nys. lib. in hexam.

Ex Novo.

Non casu factum Luc. 2. 1. ut Christo nasciturò universus orbis ab Augusto describeretur.

Ascendit & Joseph. &c. Luc. 2. 4. DEUS mirabilis & omnium Artifex, omnem habens virtutem, omnia prospiciens. Quando peritus artifex templum sublime, aut domum, vult construere; prius modellum efficit; postea verò lapides, & ligna, aptari jubet, & à rustico portari lapides. Quòd si ab eo roges, quid portas? respondebit, ad talis domus, vel templi, ædificium. Quòd si quæras, quomodo iste lapis aptandus est? respondebit, id ego ignoro; operis autem præfectus explicabit. Ita Deus permittit hanc descriptionem fieri per manus Octaviani, & Cyrini, quam Dominus dirigit ad utilitatem Universi: quia prædictum fuerat Michæ. 5. 2.

Et tu Bethlehem &c. Ut hoc adimpleatur, fit descriptio; ut Dominus nascatur in Bethlehem. Interroga Octavianum, ut quid hæc descriptio? in meum commodum. Stella hic.

Non casu pastores erant in regione illa, non casu vigilabant. Luc. 2. 8. Altò Dei nascens consilio ibi positi erant. Bæza t. 2. lib. 6. §. 8.

Ecce defunctus efferebatur. Luc. 7. 12. Nihil improvisum Christo accidebat; longè habebat antè omnia prævisa. Non accidit occurfus hic inopinatus: in urbem Naim ideo venit; ut tantò miraculò fidem, nomenque suum, illustraret. Barradius t. 2. l. 8. c. 6. Dom. 15. Pent.

Ad fontem Sichar non casu confedit Christus, cum Samaritana collocuturus. Joan. 4. 5.

Ex Patribus.

Non tibi videantur casibus moveri, quæ verbò Dei in omni motu suo deserviunt. Quòd vult Deus, illuc lucet ignis: illuc fertur nubes; sive pluviam, sive nivem, sive grandinem, portet. Et quare aliquando montem percutiunt fulmina, & non percutiunt latronem? quia fortè adhuc latronis conversionem quarit: & ideo percucitur mons, quia non timet; ut muretur homo, qui timet aliquando. Et tu, cum das disciplinam, terram feris, ut infans expavescat. Quidquid ergo hic accidit contra voluntatem nostram, noveris non accidere, nisi voluntate Dei, de providentia ipsius, de ordine ipsius, de nutu ipsius, de legibus ipsius. S. August. in Pf. 148.

Si intrares in officinam fortè fabri ferrarij; non auderes reprehendere folles, incudes, malleos. Artifex novit quare, etsi ego non novi. In officina non audet vituperare fabrum; & audet in hoc Mundo reprehendere Deum? Ergo, quemadmodum ignis, grando, nox, glacies,